

Gårdsförsäljning är en landsbygdsbluff

Debattören: Är vi redo att offra Systembolaget för det här?

🔔 Detta är en debattartikel. Det är skribenten som står för åsikterna som förs fram i texten, inte Aftonbladet.

Uppdaterad 10.01 | Publicerad 06.00

🔗 Dela 📌 Spara

Uppdraget till utredaren har varit att förena det svenska alkoholmonopolet med gårdsförsäljning. Trots det kan utredningen inte utlova att Systembolagets monopol kan skyddas. I slutändan måste vi därför välja vad som väger tyngst, skriver Jonas Larsson.
Foto: TT

DEBATT

DEBATT. Det omdiskuterade förslaget om svensk gårdsförsäljning är nu presenterat. Likt en trollkarl ryckte regeringen i onsdags bort skynket och presenterade modellen.

Förslaget, som påstås kombinera monopolet med att möjliggöra alkoholförsäljning hos 600 nya aktörer, är helt klart ett snitsigt nummer. Men trots att publiken förundras av föreställningen så vet alla i rummet vad de bevittnat - ett trick, en illusion, ett bländverk.

Huvudnumret är att visualisera det lantliga genom bilder på solbelysta vinrankor kombinerat med devisen om att lokala alkoholproducenter hålls tillbaka av den förlegade alkohollagstiftningen.

Problemet med budskapet om att tillåta gårdsförsäljning för att stärka landsbygden är att vinsterna bleknar jämfört med skadorna av ett förlorat monopol.

Systembolaget är en evidensbaserad folkhälsoinsats som minskar dödsfall, misshandelsfall och antalet barn i missbruksmiljöer. Om allmänheten tvingas välja mellan gårdsförsäljning och det populära Systembolaget förlorar gårdsförsäljning alla dagar i veckan. Uppdraget har därför varit att ta fram ett motsägelsefullt förslag; att förena det svenska alkoholmonopolet med gårdsförsäljning.

För att lyckas med detta konststycke behöver ”gårdsförsäljning” genomgå en kraftig omskrivning, till något knappt igenkänningsbart. Att införa gårdsförsäljning rakt av är nämligen inte förenligt med EU-rätten.

Inom EU är frihandel centralt, och för att kunna behålla ett monopol måste man kunna motivera det med särskilda skäl, såsom folkhälsa. Men om man underminerar sitt eget monopol genom att tillåta fler aktörer skapas ett pseudomonopol som inte längre har samma skyddsstatus.

Genom juridisk judo hoppas regeringen skapa ett accepterat sådant. Det har tagit regeringen tre utredningar att presentera ett förslag som man tror kan tolereras inom ramen för EU-rätten.

Trots denna förvrängda skapelse kan utredningen inte utlova att Systembolagets monopol kan skyddas

Men för varje utredning har bilden av de solbelysta vinrankorna blivit suddigare och som kompensation har pr-maskineriet fått gå på högvarv.

Det slungas ut bilder av en hemmapenslad planka med texten ”gårdsbutik”, en liten träbod längs en grusväg med lokalproducerade varor i hyllorna, och

MEST LÄST

06.00 **DEBATT**

Gårdsförsäljning är en landsbygdsbluff

15 APRIL **DEBATT**

Vi hjälper er rösta fram riktig gårdsförsäljning

I GÅR ☾ 06.00

DEBATT

Gå inte på myterna om våld mot kvinnor

22 MAJ **DEBATT**

Det offentliga samtalet har blivit perverterat

12.17 **DEBATT**

Ni influencers kan inte göra samhället bättre

närbilder på frukt och bär som snart ska skördas. Till och med utredningen och regeringens presentation frontades med bilder som med precision valts ut för att förmedla rätt känsla av "landsbygd och frihet".

Allt eftersom har begreppet "gårdsförsäljning", och bildspråket som omgärdat det, blivit del av en landsbygdsbluff. Glesbygden är på inget sätt centralt i förslaget, de tre vanligaste kommunerna för de snart tillåtna återförsäljarna är Stockholm, Göteborg och Malmö.

I utredningens analys av den svenska dryckesbranschen fastslår man att "majoriteten av producenterna finns i Stockholms län". Gårdsförsäljningen som frontas av bilder föreställande en pittoresk gård bör snarare bytas ut mot en betongbyggnad i Bromma under rubriken "bryggeriförsäljning".

Trots denna förvrängda skapelse kan utredningen inte utlova att Systembolagets monopol kan skyddas. Utredningen konstaterar att "även om utredningen bedömer att det går att förena gårdsförsäljning i kombination med ett bevarat detaljhandelsmonopol med EU-rätten, går det inte att säkert veta hur EU-domstolen skulle se på den frågan".

Risken är att EU-domstolen bortser från utredningens hoppfulla analyser och applicerar verkliga förhållanden i sin granskning av gårdsförsäljningsmodellen - om ett företag får sälja alkohol är det ett monopol, men om 601 företag får sälja alkohol är det definitivt inte det.

I slutändan måste vi därför välja vad som väger tyngst.

I ena vågskålen har vi gårdsförsäljning, en verksamhet som i bästa fall skulle kunna innebära drygt 1 000 nya jobb. I andra vågskålen har vi monopolet, som vid en avveckling leder till ökad konsumtion och som skulle kunna innebära ytterligare 29 000 fall av misshandel, 8 000 fall av rattfylleri och 1 400 alkoholrelaterade dödsfall årligen.

När vågskålarerna beskrivs ärligt är det svårt att snacka bort vikten av alkoholmonopolet. Men föreställ er hur man skulle gå tillväga om man egentligen vill avveckla Systembolaget och detaljhandelsmonopolet trots dess popularitet, om folkhälsan var sekundär och näringslivets intressen fick styra socialpolitiken.

Kanske skulle man dölja sina verkliga intentioner bakom något mer "ädel". Kanske skulle man prata om en levande landsbygd och en blomstrande besöksnäring. Kanske skulle man vara villig att införa gårdsförsäljning även om konsekvenserna för Systembolaget var ovissa.

Jodå, fasaden putsas och pr-konsulterna har gjort möda för lönen. Men vi ser gårdsförsäljningen för vad den är – ett bländverk.

Jonas Larsson, generalsekreterare Ungdomens nykterhetsförbund

► [Häng med i debatten och kommentera artikeln – gilla Aftonbladet Debatt på Facebook.](#)

Följ ämnen i artikeln

[Alkoholpolitik](#) [Systembolaget](#) [Gårdsförsäljning](#)

Debatt / Gårdsförsäljning

Vi hjälper er rösta fram riktig gårdsförsäljning

Centerpartiet: Låt oss göra upp i riksdagen och införa förändringen som den var tänkt

🔒 Detta är en debattartikel. Det är skribenten som står för åsikterna som förs fram i texten, inte Aftonbladet.

Publicerad 2024-04-15

🔗 Dela 📌 Spara

Socialminister Jakob Forssmed planerar för ett gigantiskt svek kring frågan om gårdsförsäljning. Vi erbjuder en alternativ väg framåt för de partier som vill se gårdsförsäljning bli verklighet. Låt oss göra upp i riksdagen och införa gårdsförsäljning på riktigt, skriver Muharrem Demirok och Christofer Bergenblock.

Foto: Getty, TT

DEBATT

DEBATT. Det står nu alltmer klart att regeringen planerar för ett gigantiskt svek kring frågan om småskalig gårdsförsäljning av alkoholhaltiga drycker. Enligt uppgifter förbereder Socialdepartementet just nu restriktioner som kommer att göra hela reformen i stort sett meningslös.

Nu erbjuder Centerpartiet en väg ut för de partier som verkligen vill se gårdsförsäljning förverkligad under mandatperioden.

Frågan om gårdsförsäljning har diskuterats i över 15 år i Sverige. Centerpartiet har varit den drivande politiska kraften för att hitta ett reformförslag som innebär att vi kan behålla [Systembolaget](#), men samtidigt öppna upp för att tillåta lokala dryckesproducenter runtom i vårt land att få ha försäljning.

Det skulle ge vingårdar, bryggerier och destillerier en möjlighet att utveckla sina bygder som besöksmål och stärka deras möjligheter att driva företag.

Inte mindre än tre gånger har gårdsförsäljningen utretts, senast i december 2021. Utredningen hade ett tydligt uppdrag om att ta fram ett förslag som var förenligt med detaljhandelsmonopolet och EU-rätten. Precis det levererade man också.

För att inte komma i konflikt med monolet eller EU:s lagstiftning så innehåller utredningen en lång rad begränsningar. Det handlar om volymbegränsningar för producenterna och inköpsbegränsningar för konsumenterna samt regler kring att köpet måste kombineras med en rundvisning, föreläsning eller liknande aktivitet.

Ifrån Centerpartiets sida har vi ansett att de här begränsningarna egentligen är alldeles för långtgående, men att det viktigaste trots allt är att få en lagstiftning på plats.

Eftersom partiledarna för samtliga Tidöpartier har varit tydliga med att man vill införa gårdsförsäljning har det varit väldigt oklart varför regeringen inte lyckas presentera en proposition i frågan.

Rykten har hörts om stor oenighet mellan partierna, men först på senare tid har det börjat läcka ut vad oenigheten handlar om.

I en artikel i Aftonbladet framkommer att socialminister Jakob Forssmed (KD) förbereder ett förslag med mycket långtgående restriktioner, som riskerar att underminera hela reformen och i praktiken göra den meningslös.

MEST LÄST

06.00 DEBATT

Gårdsförsäljning är en landsbygdsbluff

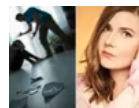
15 APRIL DEBATT

Vi hjälper er rösta fram riktig gårdsförsäljning

I GÅR ☹️ 06.00 DEBATT

Gå inte på myterna om våld mot kvinnor

22 MAJ DEBATT

Det offentliga samtalet har blivit perverterat

12.17 DEBATT

Ni influencers kan inte göra samhället bättre

Enligt uppgift planeras för att helt undanta destillerade drycker och dessutom ställa krav på egenproduktion av spannmål eller odling av råvara. Detta kommer att direkt slå ut en oerhört stor del av producenterna.

Kvar blir en spillra av det som var intentionen med gårdsförsäljning, nämligen att främja Sveriges landsbygder, besöksnäring och värna vårt kulturarv.

Med anledning av det som framkommit kommer Centerpartiet i morgon, tisdag, att kalla Jakob Forssmed till Socialutskottet för att förklara sig kring haveriet.

Om det är så illa som har framkommit är vi också beredda att erbjuda de partier som på riktigt vill se gårdsförsäljning en väg ut. Den ursprungliga utredningen innehåller nämligen färdiga författningsförslag som går att besluta om direkt i riksdagen efter beredning i Socialutskottet. Det är en ovanlig hantering, men fullt möjlig att genomföra.

Småskalig gårdsförsäljning av öl, vin, cider och destillerade drycker är en fråga som har utretts och beretts under mycket lång tid. Nu väntar både producenter och konsumenter på ett ordentligt förslag, inte på ett politiskt haveri.

Det är inte rimligt att den här frågan avgörs av en velig socialminister när det i praktiken finns en bred majoritet i riksdagen för att genomföra reformen.

Av den anledningen erbjuder Centerpartiet en alternativ väg framåt för de partier som vill se gårdsförsäljning bli verklighet. Låt oss göra upp i riksdagen och införa gårdsförsäljning på riktigt!

Muharrem Demirok, partiledare (C)

Christofer Bergenblock, ledamot av socialutskottet (C)

► [Häng med i debatten och kommentera artikeln – gilla Aftonbladet Debatt på Facebook.](#)

Följ ämnen i artikeln

[Gårdsförsäljning](#) [Centerpartiet](#) [Jakob Forssmed](#) [Systembolaget](#)

Schibsted Media

Aftonbladet är en del av Schibsted Media. Schibsted News Media AB och Schibsted ASA är ansvarig för dina data på denna sida. [Läs mer här](#)